DESPRE TEORIA MACROECONOMICĂ DIN PERSPECTIVA PRAGMATICĂ

*Dan CORCODEL, Artur CORCODEL**
**Institutul de Economie, Finanţe şi Statistică al AŞM*

Termenul „macroeconomie" apare pentru prima dată în literatura de specialitate în anii 1940. Pentru certitudine, subiectele macroeconomiei aşa ca – inflaţia, şomajul, creşterea economică, ciclul de afaceri, politica monetară şi fiscală – mult timp i-a intrigat pe economişti. De exemplu, în sec. XVII, David Hume (1752) a scris despre efectele injecţiei monetare în termen scurt şi termen lung; iar din mai multe puncte de vedere analiza lui se aseamănă foarte mult cu ceea ce am putea afla de la un economist modern din domeniul monetar sau de la un funcţionar de la vreo bancă centrală. În 1927, Arthur Pigou a publicat o carte cu denumirea de „Fluctuaţiile industriale", în care a încercat să explice ciclul de afaceri. Cu toate acestea, domeniul macroeconomiei, ca domeniu distinct şi activ de cercetare a apărut pe fundalul Marii Depresiuni.

Marea Depresiune a avut un impact profund asupra celor care au trăit în perioada desfăşurării acesteia. În 1933 rata şomajului din SUA a ajuns la 25 la sută, iar PIB-ul real a fost de 31 la sută sub nivelul celui din 1929. Toate fluctuaţiile ulterioare din economia SUA au fost valuri mici pe o mare calmă, în comparaţie cu acest tsunami. Eseuri autobiografice scrise de către economişti proeminenţi ai acestei epoci, cum ar fi Lawrence Klein, Modigliani Franco, Samuelson Paul, Solow Robert şi Tobin James, confirmă faptul că depresiunea a fost un eveniment-cheie motivant în cariera lor [3, p.21]. Teoria generală a lui John Maynard Keynes a fost punctul central în discuţiile profesionale despre modul în care se pot percepe aceste evoluţii. Toţi cinci laureaţi ai Premiului Nobel confirmă lucrurile menţionate din propria lor experienţă. Tobin şi-a exprimat următoarea impresie pe care a avut-o la Harvard, unde a fost student la sfârşitul anilor 1930 şi începutul anilor 1940: profesorii de la ciclul masterat erau mai ostili, iar cei care citeau lecţii celor de la ciclul licenţă erau încântaţi de cartea lui Keynes. Şi aşa cum este deseori cazul: tinerii sunt mai receptivi la impactul noilor idei în comparaţie cu cei mai în vârstă. Keynes împreună cu Marshall, economistul citat cel mai frecvent în revistele economice din anii 1930 şi al doilea, după Hicks, cel mai citat în anii 1940 [5, p.33]. Această influenţă a persistat timp de mai mulţi ani. Keynes s-a clasat pe locul 14 în citatele perioadei cuprinse între anii 1966-1986, chiar dacă a murit cu două decenii înainte ca această perioadă să înceapă [5, p.34].

Revoluţia Keynesistă a influenţat nu numai domeniul de cercetare economic, dar şi pedagogia. Manualul clasic al lui Samuelson *Economia* a fost publicat pentru prima dată în 1948, iar organizarea acestuia reflectă

percepția autorului asupra faptului ce profesia ar trebui să ofere cititorului laic. Cererea şi oferta, care în zilele de astăzi se află în esența modului în care economia se citeşte studenților abia inițiați în materie, nu au fost introduse până la pagina 447 din cele 608 ale cărții. Macroeconomia a venit prima, incluzând astfel de concepții precum multiplicatorul politicii fiscale şi paradoxul economisirii. Samuelson a scris (la p.253), „Chiar dacă o mare parte din această analiză se datorează unui economist englez, John Maynard Keynes, astăzi fundamentele sale generale sunt din ce în ce mai des acceptate de economiştii tuturor şcolilor de gândire" [4, p.11].

Atunci când un economist modern citeşte *Teoria generală*, experiența este atât captivantă cât şi frustrantă. Pe de o parte, cartea reprezintă opera unei minți excelente a cărei valoare şi imensitate nu pot fi puse la îndoială. Pe de altă parte, deşi cartea este vastă în analiza sa, pare într-un fel incompletă din punct de vedere logic. Prea multe fire sunt lăsate suspendate. Cititorul continuă să se întrebe: ce anume este modelul economic care uneşte împreună toate piesele?

La scurt timp după ce Keynes a publicat *Teoria generală*, o generație de macroeconomişti a lucrat pentru a răspunde la această întrebare prin transformarea viziunii sale într-un model mai simplu şi concret. Una dintre primele şi cele mai puternice încercări a fost modelul IS-LM propus de John Hicks în vârstă de 33 de ani (1937). Franco Modigliani apoi, la 26 de ani (1944), a extins şi a explicat modelul mai clar. La ziua de azi, modelul IS-LM rămâne interpretarea lui Keynes oferită de manualul de macroeconomie. Unii Keynesieni, critici ai modelului IS-LM nu sunt de acord cu viziunea economică mult prea simplificată de către Keynes în *Teoria generală*. Într-o anumită măsură, acest lucru poate fi adevărat. Ideea generală a modelului a fost simplificarea unei linii de argumentare care altfel era greu de înțeles. Hotarul dintre a simplifica şi a prea simplifica este deseori neclar [1, 252].

În timp ce teoreticieni cum ar fi Hicks şi Modigliani, dezvoltau modele Keynesiene potrivite pentru tabla de clasă, econometricieni ca Klein lucrau la modele mai aplicabile care ar putea fi aduse la rezultate şi utilizate la analiza politicilor. De-a lungul timpului, în speranța de a deveni mai realiste, modelele au devenit mai vaste şi, în cele din urmă, includeau mii de variabile şi ecuații. Până în anii 1960, concurau mai multe modele, fiecare bazându-se pe aportul proeminent al adepților lui Keynes din acele zile, aşa ca modelul Wharton, în asociație cu Klein şi DRI, model asociat cu Otto Eckstein şi MPS, model asociat cu Albert Ando şi Modigliani. Aceste modele au fost folosite pe larg pentru prognoze şi analize politice. Modelul MPS a fost menținut de către Rezerva Federală mulți ani şi care a devenit ulterior predecesorul modelului BRF/SUA care este menținut şi folosit de către personalul federal în prezent [5, p.32].

Deşi aceste modele erau diferite în detalii, similitudinile acestora erau mai vizibile decât diferenţele. În esenţă, ele toate aveau aceeaşi structură keynesiană. În spatele fiecărui model era acelaşi model simplu pe care-l studiază studenţii şi astăzi: graficul IS care relatează condiţiile financiare şi politica fiscală a componentelor PIB, un studiu LM care determină ratele dobânzii la fel ca preţul care echilibrează cererea şi oferta şi un fel de grafic Philips care determină cum nivelul preţului determină în timp schimbările din economie [2, p.34].

În materie de ştiinţă, *Teoria generală* a avut un succes remarcabil. Revoluţia din care s-a inspirat a atras multe dintre cele mai lucide minţi tinere ale zilei. Aptitudinile lor deosebite le-au oferit o nouă modalitate de a înţelege fluctuaţiile economice pe termen scurt. Reflectând asupra acestor evenimente, Samuelson (1988) a prezentat un rezumat scurt: „Revoluţia Keynesistă a fost cel mai important eveniment al ştiinţei economice din secolul XX". Acest sentiment este împărtăşit de un număr mare de economişti [3, p.38].

Totuşi Revoluţia Keynesistă nu poate fi percepută ca un simplu progres ştiinţific. În sens larg, Keynes şi adepţii modelului Keynesist au activat şi din perspectiva pragmatică. Motivaţia a fost mediul şi problemele sociale reale, iar odată cu apariţia teoriilor a apărut şi marea dorinţă de a le pune în aplicare. Criticile aduse *Teoriei generale* sunt încorporate într-o nouă sinteză care este în continuă dezbatere şi azi şi care va deveni eventual fundamentală pentru o nouă generaţie de modele macroeconomice.

Referinţe:

1. GOODFRIEND, Marvin, KING, Robert. *The New Neoclassical Synthesis and the Role of Monetary Policy*. NBER Macroeconomics Annual. 1997, p. 231-283.
2. GREENSPAN, Alan. *Monetary Policy under Uncertainty*. Remarks at a symposium sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City, Jackson Hole, Wyoming, August 29, 2003.
3. LUCAS, Robert E. Jr. *Econometric Policy Evaluation: A Critique*. Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy. 1976, no. s, 1, p. 19-46.
4. LUCAS, R.E. Jr., SARGENT, T.J.. *After Keynesian Macroeconomic*, Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review. Spring, 1979, 3:2, p. 1-16.
5. SAMUELSON, Paul. A. *Keynesian Economics and Harvard: In the Beginning*, Challenge: The Magazine of Economic Affairs. July/August, 31, 1988, p. 32-34.